

Національний університет
водного господарства та природокористування

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра економіки підприємства

06-01-132

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до вивчення теоретичної частини та виконання самостійної роботи з дисципліни «Внутрішній економічний механізм підприємства»

для студентів напряму підготовки 6.030504
«Економіка підприємства»

Національний університет
водного господарства та природокористування

Рекомендовано до друку
методичною комісією за
напрямом підготовки 6.030504
«Економіка підприємства»

Протокол № __ від _____ р.

Рівне – 2016

Методичні вказівки до виконання самостійної роботи з дисципліни «Внутрішній економічний механізм підприємства» для студентів напряму підготовки 6.030504 «Економіка підприємства» (в т.ч. зі скороченим терміном навчання) / Якимчук Т.І., Адамчук Т.Л., - Рівне, НУВГП, 2016, - 21с.

Упорядники – Якимчук Т.І., ст. викладач кафедри економіки підприємства.,
Адамчук Т.Л., асистент кафедри економіки підприємства.

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Відповідальний за випуск: Кушнір Н.Б. к.е.н. професор, завідувач кафедри економіки підприємства

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	4
1. ЗАВДАННЯ ДО ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ.....	5
2. ТЕСТИ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ ЗНАНЬ.....	13
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	21

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Дисципліна «Внутрішній економічний механізм підприємства» вивчає такі економічні відносини всередині підприємства, які формуються згідно з його виробничою та організаційною структурою.

Підприємство — це, як відомо, складна виробнича система, між елементами (підрозділами) якої існують певні зв'язки, опосередковані економічними інтересами. Між структурними елементами підприємства зв'язки бувають горизонтальними та вертикальними. Горизонтальні зв'язки виникають між підрозділами одного й того самого адміністративно-економічного статусу (цехами, філіями, відділами, дільницями тощо). Вертикальні зв'язки, що за своєю сутністю є управлінсько-координаційними, притаманні ієрархічним структурам.

Як горизонтальні, так і вертикальні відносини між структурними елементами підприємства набирають певних економічних форм (договори, планування) і здійснюються за допомогою відповідних методів (контроль, оцінювання діяльності, заохочення і матеріальна відповідальність і т. ін.). Упорядковану систему таких форм і методів умовно називають внутрішнім економічним механізмом підприємства.

Мета вивчення дисципліни — оволодіти знаннями про структуру, принципи побудови та закономірності функціонування внутрішнього економічного механізму підприємства. У результаті вивчення дисципліни студент має: **знати** — будову та форми функціонування внутрішнього економічного механізму; способи формування внутрішніх цін; методи планування, контролю, оцінювання діяльності підрозділів, а також матеріального стимулювання їх колективів; методику діагностики та оптимізації роботи операційної системи підприємства; **вміти** — обґрунтовувати форми внутрішнього економічного управління; обчислювати планові показники діяльності підрозділів, оцінювати їх виконання; опрацьовувати системи стимулювання ефективної діяльності та розвитку.

1. ЗАВДАННЯ ДО ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота складається з теоретичної і практичної частин.

При написанні теоретичної частини студент повинен дати відповідь на три питання, відповідно до варіанта, заданого викладачем.

Перелік питань до написання теоретичної частини контрольної роботи:

1. Підприємство як складна відкрита система.
2. Особливості підприємства як системи.
3. Горизонтальний та вертикальний поділ праці на підприємстві.
4. Економічна модель підприємства як відкритої системи.
5. Функції підприємства й організаційні форми їх втілення.
6. Взаємозв'язок і взаємодія підрозділів основного виробництва, виробничої та соціальної інфраструктури.
7. Загальна характеристика підрозділів підприємства.
8. Величина підрозділів та їх статус на різних підприємствах: заводи (виробничі одиниці), філії, цехи, дільниці, бригади, окремі робочі місця.
9. Ієрархічна структура великих підрозділів підприємства.
10. Підрозділи внутрішньовиробничої кооперації та підрозділи, що випускають готову продукцію (центри прибутку).
11. Структура внутрішнього економічного механізму.
12. Економічні інтереси як фактор мотивації.
13. Форми реалізації економічних інтересів на рівні підприємства, підрозділів та окремих працівників.
14. Зв'язок і відмінності економічних механізмів підприємства та його підрозділів.
15. Організація внутрішньовиробничих економічних відносин.
16. принципи організації системи внутрішньовиробничих економічних відносин.
17. Умови організації системи внутрішньовиробничих економічних відносин.
18. Система показників планування, обліку та оцінки діяльності різних підрозділів.
19. Нормативна база як основа організації системи внутрішніх виробничих відносин.
20. Правові основи організації внутрішніх економічних відносин підприємства.
21. Форми функціонування внутрішнього економічного механізму.
22. Підрозділи як самостійні суб'єкти ринку і генератори прибутку.
23. Відносини між підрозділами й апаратом управління.
24. Організація договірних відносин на підприємстві.
25. Функції та система внутрішніх цін.

26. Внутрішнє формування витрат, поняття про виробничу та цехову собівартість.
27. Механізм розподілу частини прибутку підприємства між його підрозділами.
28. Механізм розподілу прибутку підрозділу між окремими виробами.
29. Поняття про дані витрати виробництва підрозділу.
30. Внутрішні планово-розрахункові ціни на продукцію основних і допоміжних підрозділів.
31. Ціни на базі нормативної собівартості, умови їх застосування.
32. Ціни з урахуванням прибутку, їх функції, умови застосування.
33. Розподільча та стимулююча функції внутрішніх цін на базі повної вартості.
34. Прибуток виробничих підприємств.
35. Ціни на продукцію підрозділів – суб'єктів ринку.
36. Формування ціни як функції витрат і цільового прибутку.
37. Система та зміст внутрішніх планів.
38. Зв'язок внутрішнього планування з плануванням діяльності підприємства в цілому.
39. Структура та показники внутрішніх планів.
40. Формування та розподіл прибутку виробничого підрозділу підприємства.
41. Нормативна база планування.
42. Система техніко-економічних норм і нормативів як основа розробки планів.
43. Виробнича програма і виробнича потужність підприємства.
44. Одиниці виміру та показники загального обсягу виробництва.
45. Виробнича програма підрозділів основного виробництва.
46. Розробка планів виробництва допоміжних підрозділів.
47. Обґрунтування виробничої програми виробничою потужністю підприємства.
48. Склад витрат підрозділів, порядок їх формування за місцем виникнення та калькуляцій ними одиницями.
49. Основні показники витрат підрозділів: кошториси, собівартість виробів.
50. Методика складання кошторисів підрозділів.
51. Планування собівартості окремих виробів у підрозділах.
52. Контроль як функція управління.
53. Форми контролю діяльності підрозділів.
54. Контроль якості продукції, трудової дисципліни, поточних витрат.
55. Звітність підрозділів.
56. Оцінка виконання плану виробництва продукції за

номенклатурою та загальним обсягом.

57. Оцінка рівня витрат і собівартості продукції підрозділів.
58. Оцінка діяльності невиробничих та функціональних підрозділів апарату управління.
59. Оцінка діяльності невиробничих та функціональних підрозділів апарату управління.
60. Матеріальне та нематеріальне стимулювання персоналу.
61. Оплата праці як головний стимулюючий чинник.
62. Місце преміювання в системі мотивації персоналу.
63. Форми й умови участі персоналу підрозділів у прибутку підприємства.
64. Матеріальна відповідальність підприємства і його підрозділів.
65. Форми матеріальної відповідальності за порушення договірних зобов'язань.
66. Штрафи, відшкодування збитків.
67. Поняття збитків.
68. Класифікація економічних збитків.
69. Розгляд внутрішніх претензій на підприємстві.
70. Розпорядок збитків і суми претензій між кількома контрагентами, які порушили договірні зобов'язання.
71. Форми матеріальної відповідальності підрозділів і працівників.
72. Економічна діагностика як процес оцінки економічного стану виробничої системи та можливостей її функціонування та розвитку.
73. Поняття про “дієвість” системи внутрішніх економічних відносин. Коефіцієнт дієвості.
74. Основні критерії аналізу і оцінки системи внутрішніх економічних відносин;
75. Визначення беззбиткового обсягу операційної діяльності в натуральному і грошовому виразі.

Практична частина контрольної роботи передбачає рішення задачі:

Задача

У механічному цеху виготовляється три комплекти деталей для машин А, Б, В. Деталі обробляються на трьох групах устаткування: токарному, фрезерному, свердлильному, а також проходять слюсарну обробку з переважно ручною працею. Загальновиробничі витрати включають витрати на утримання й експлуатацію машин та устаткування (ВУЕМУ), та витрати на організацію й управління виробництвом у розмірі 1000 тис. грн. ВУЕМУ за групами устаткування, їх завантаження у нормованому часі, а також витрати часу на один комплект наведені у таблиці 1. Коефіцієнт виконання норм часу на всіх групах устаткування дорівнює 1,1.

Середньогодинна тарифна ставка робітників-верстатників і слюсарів разом з доплатами становить 5,45 грн. Додаткова заробітна плата 12 % від основної, відрахування на соціальні потреби 37,5 %. Фонд основної зарплати виробничих робітників за рік становить 1500 тис. грн.

У цеху загальновиробничі витрати в повній їх сумі розподіляються при калькулюванні пропорційно до основної зарплати виробничих робітників. Проте у правомірності застосування такої методики за умов підвищення вимог до точності економічних обчислень виникли сумніви. Є підстави вважати, що розподіл ВУЕМУ у складі загальновиробничих витрат пропорційно до зарплати викривляє собівартість окремих виробів, а отже, і їх рентабельність. Вирішено вивчити, як зміниться собівартість комплектів деталей, якщо змінити традиційну методику розподілу загальновиробничих витрат. Під час аналізу порівнюється розподіл за трьома базами: пропорційно до основної заробітної плати виробничих робітників, до машино-години роботи устаткування, за кошторисними ставками ВУЕМУ на одну машино-годину.

Потрібно:

- 1) обчислити основну (пряму) і додаткову зарплату виробничих робітників, а також відрахування на соціальні потреби і на комплекти деталей;
- 2) визначити загальновиробничі витрати на комплекти деталей пропорційно до основної зарплати виробничих робітників;
- 3) визначити загальновиробничі витрати на комплекти деталей пропорційно затратам часу в машино-годинах;
- 4) обчислити собівартість машино-години роботи різних груп устаткування;
- 5) обчислити кошторисні ставки ВУЕМУ на комплекти деталей, а витрати на організацію й управління виробництвом розподілити пропорційно до затрат часу в машино-годинах;
- 6) порівняти результати розподілу загальновиробничих витрат за зазначеними базами, дати оцінку їх переваг і недоліків та рекомендувати прийнятну для умов цеху методику.

Вказівка. Для спрощення обчислень сумарні затрати часу на обробку всіх комплектів взято однакові. Однакові й тарифні ставки робітників. Унаслідок цього розподіл витрат пропорційно до зарплати та машино-годин дає однакові результати, що рідко трапляється в реальних умовах виробництва. Обчислення середніх витрат на машино-годину і за групами устаткування слід виконувати в реальних машино-годинах, тобто з урахуванням коефіцієнта виконання норм.

Таблиця 1

Витрати на експлуатацію устаткування і його завантаження

№ з/п	Група устаткування	Розмір витрат на утримання і експлуатацію машин та устаткування по варіантам (в тис. грн.):																
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
1	Токарна	1000	980	700	720	1000	950	940	1000	870	920	940	960	720	80	850	1000	930
2	Фрезерна	700	640	950	1000	800	800	880	780	870	700	700	800	1000	780	680	800	770
3	Свердлильна	380	405	400	450	400	370	400	400	450	350	400	320	400	360	400	350	410
4	Робочі місяці для слюсарних робіт	40	50	40	50	50	60	40	60	40	50	60	40	50	40	40	60	50
Разом:		2120	2075	2090	2220	2250	2180	2260	2240	2230	2020	2100	2120	2170	1980	1970	2210	2160

Варіанти	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	
1	Токарна	860	780	950	960	1000	870	900	950	960	970	980	1000	880	980	1000	960	940
2	Фрезерна	900	1000	600	640	970	980	1000	640	680	660	700	720	640	660	610	700	640
3	Свердлильна	400	440	420	380	450	400	360	400	420	380	360	400	380	420	450	420	400
4	Робочі місяці для слюсарних робіт	40	60	40	60	50	40	50	60	40	50	60	60	40	40	50	40	40
Разом:		2200	2280	2010	2040	2470	2290	2310	2050	2100	2060	2100	2180	1940	2100	2110	2120	2020

Варіанти	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	78	49	50	
1	Токарна	920	900	980	900	920	950	930	950	970	990	880	900	910	940	950	900
2	Фрезерна	600	680	700	580	660	670	650	680	700	690	600	620	650	600	640	600
5	Свердлильна	400	380	320	400	420	400	450	400	450	480	420	450	400	440	460	400
4	Робочі місяці для слюсарних робіт	50	60	40	40	40	50	60	40	40	40	50	60	40	50	60	60
Разом:		1970	2020	2040	1920	2040	2070	2090	2070	2160	2200	1950	2030	2000	2030	2110	1960

Витрати на експлуатацію устаткування і його завантаження (Варіант А)

Група устаткування	ВУЕМУ, тис. грн.	Завантаження, тис. машино-год за нормами	Нормований час обробки комплекту деталей, машино-год		
			А	Б	В
Токарна	1000	95	1,0	2,5	5,0
Фрезерна	700	85	1,5	2,5	3,0
Свердлильна	380	75	-	3,0	-
Робочі місця для слюсарних робіт	40	10	5,5	-	-
Разом:	2120		8,0	8,0	8,0

Витрати на організацію і управління виробництвом (цехові) – 750 тис. грн.

Коефіцієнт виконання норм часу – 1,0

Середньогодинна тарифна ставка робітників – 7,42 грн.

Додаткова заробітна плата – 12% від основної

Фонд заробітної плати робітників цеху за рік – 1270 тис. грн.

Витрати на експлуатацію устаткування і його завантаження (Варіант Б)

Група устаткування	ВУЕМУ, тис. грн.	Завантаження, тис. машино-год за нормами	Нормований час обробки комплекту деталей, машино-год		
			А	Б	В
Токарна	980	88	-	1,8	2,3
Свердильно-розточувальна	640	77	3,0	2,0	2,0
Шліфувальна	405	66	2,9	2,3	3,0
Робочі місця для слюсарних робіт	50	11	1,4	1,2	-
Разом:	2075		7,3	7,3	7,3

Витрати на організацію і управління виробництвом (цехові) – 910 тис. грн.

Коефіцієнт виконання норм часу – 1,1

Середньогодинна тарифна ставка робітників – 6,87 грн.

Додаткова заробітна плата – 12% від основної

Фонд заробітної плати робітників цеху за рік – 1150 тис. грн.

Витрати на експлуатацію устаткування і його завантаження (Варіант В)

Група устаткування	ВУЕМУ, тис. грн.	Завантаження, тис. машино-год за нормами	Нормований час обробки комплекту деталей, машино-год		
			А	Б	В
Токарна	700	75	3,7	5,0	-
Фрезерна	950	105	1,8	4,2	3,1
Стругальна	400	68	3,1	-	4,2
Робочі місяця для слюсарних робіт	40	12	0,6	-	1,9
Разом:	2090		9,2	9,2	9,2

Витрати на організацію і управління виробництвом (цехові) – 1150 тис. грн.

Коефіцієнт виконання норм часу – 1,05

Середньогодинна тарифна ставка робітників – 7,57 грн.

Додаткова заробітна плата – 12% від основної

Фонд заробітної плати робітників цеху за рік – 1500 тис. грн.

Витрати на експлуатацію устаткування і його завантаження (Варіант Г)

Група устаткування	ВУЕМУ, тис. грн.	Завантаження, тис. машино-год за нормами	Нормований час обробки комплекту деталей, машино-год		
			А	Б	В
Стругальна	720	60	3,0	-	2,7
Фрезерна	1000	70	3,0	-	1,8
Шліфувальна	450	65	-	5,0	5,5
Робочі місяця для слюсарних робіт	50	15	4,0	5,0	-
Разом:	2220		10,0	10,0	10,0

Витрати на організацію і управління виробництвом (цехові) – 1200 тис. грн.

Коефіцієнт виконання норм часу – 1,0

Середньогодинна тарифна ставка робітників – 6,95 грн.

Додаткова заробітна плата – 12% від основної

Фонд заробітної плати робітників цеху за рік – 1380 тис. грн.

ТЕСТИ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ ЗНАТЬ

?

Структура економічного механізму охоплює:

- механізм формування і використання ресурсів (капіталу);
- механізм управління витратами та фінансами;
- мотиваційний механізм;
- механізм взаємодії з ринком;
- механізм формування і використання ресурсів (капіталу); механізм управління витратами та фінансами; мотиваційний механізм; механізм взаємодії з ринком

?

До принципів, на яких ґрунтується внутрішній економічний механізм підприємства, не належить:

- принцип цільової сумісності та зосередженості;
- принцип прямоочності;
- принцип безперервності і надійності;
- принцип планованості, пропорційності та динамізму;
- демократичний принцип розподілу функцій управління.

?

До організаційних передумов функціонування внутрішнього економічного механізму підприємства належать:

- наявність майнової відокремленості, відносної економічної самостійності та прогресивної нормативної бази;
- функціонування системи обліку руху матеріальних цінностей, витрат і продукції та раціональної системи оцінювання та матеріального стимулювання діяльності;
- економічна відповідальність за кінцеві результати роботи;
- створення внутрішньозаводської ринкової інфраструктури;
- наявність майнової відокремленості, відносної економічної самостійності та прогресивної нормативної бази; функціонування системи обліку руху матеріальних цінностей, витрат і продукції та раціональної системи оцінювання та матеріального стимулювання діяльності; економічна відповідальність за кінцеві результати роботи; створення внутрішньозаводської ринкової інфраструктури;

?

Економічними формами функціонування підрозділів підприємства можна вважати:

- функціонування підрозділів як центрів витрат;
- функціонування підрозділів, що формують розрахунковий умовний прибуток;
- функціонування підрозділів як центрів реального прибутку;

- функціонування підрозділів як центрів витрат; функціонування підрозділів, що формують розрахунковий умовний прибуток; функціонування підрозділів як центрів реального прибутку;
 - функціонування підрозділів, що формують розрахунковий умовний прибуток; функціонування підрозділів як центрів реального прибутку
- ?

Підрозділи, що є центрами витрат, як правило, виготовляють:

- продукцію внутрішньоопераційного призначення;
 - кінцеву продукцію, яку реалізують на ринку;
 - проміжну продукцію внутрішньоопераційного призначення, яку передають іншим підрозділам за внутрішніми планово-розрахунковими цінами;
- ?

Підрозділи, що є центрами прибутку, як правило, виготовляють:

- продукцію внутрішньоопераційного призначення;
 - кінцеву продукцію, яку реалізують на ринку;
 - проміжну продукцію внутрішньоопераційного призначення, яку передають іншим підрозділам за внутрішніми планово-розрахунковими цінами;
 - кінцеву продукцію, яку реалізують на ринку; проміжну продукцію внутрішньоопераційного призначення, яку передають іншим підрозділам за внутрішніми
- ?

Принцип планомірності, пропорційності та динамізму виявляється в такому:

- взаємозалежні підрозділи підприємства забезпечують приблизно однакову продуктивність;
 - система управління має бути націлена на вирішення не лише поточних, а й довгострокових завдань розвитку підприємства;
 - досягається найкоротший термін виконання всіх операцій;
 - виробничий процес та його складові мають суворо повторюватися в рівні проміжки часу;
- ?

Принцип цільової сумісності та зосередженості означає:

- створення цілеспрямованої системи управління, за якої всі її ланки функціонують як єдиний механізм, спрямований на вирішення загального завдання;
- створення таких організаційно-господарських та технічних умов, за яких досягається стійкість і безперервність заданого режиму виробничого процесу;

- створення системи управління, що націлена на вирішення не лише поточних, а й довгострокових завдань розвитку підприємства;

?

Принцип безперервності та надійності означає:

- створення пов'язаної цілеспрямованої системи управління, за якої всі її ланки створюють єдиний механізм, спрямований на вирішення загального завдання;

- створення таких організаційно-господарських та технічних умов, за яких досягається стійкість і безперервність заданого режиму виробничого процесу;

- створення системи управління, що націлена на вирішення не лише поточних, а й довгострокових завдань розвитку підприємства;

?

Характеристики внутрішніх цін не стосується твердження:

- внутрішні ціни — це умовно-розрахункові ціни;

- внутрішні ціни створюють основу договірних відносин між підприємством та його підрозділами, а також між самими підрозділами;

- згідно з внутрішніми цінами здійснюються реальні (готівкові) платежі між підрозділами;

- внутрішні ціни у практиці внутрішнього обігу виконують ті самі функції, що й ринкові ціни;

- внутрішні ціни формуються з урахуванням взаємозв'язку загальнозаводських критеріїв роботи з критеріями роботи окремих підрозділів.

?

Найпоширенішим методом внутрішнього ціноутворення навіть у великих підприємствах є такий:

- ціноутворення на основі ринкових цін;

- ціноутворення на базі фактичної ціни готової (кінцевої) продукції;

- ціноутворення на договірній основі;

- ціноутворення на базі витрат виробництва;

- комбінований метод ціноутворення.

?

Якщо внутрішні товари виробляються підприємством із застосуванням секретних технологій, тоді неможливо використовувати метод внутрішнього ціноутворення, що ґрунтується на:

- основі ринкових цін;

- базі фактичної ціни готової (кінцевої) продукції;

- договірній основі;

- бази витрат виробництва;

?

Нижня та верхня межі внутрішньої ціни виражаються відповідно рівнями:

- прямих витрат підрозділу-постачальника та собівартості кінцевої продукції;
- доданих витрат підрозділу-споживача та ринкової ціни продукції внутрішньокоопераційного призначення;
- доданих витрат підрозділу-постачальника та повної собівартості продукції;
- ринкової ціни аналогічної продукції внутрішньокоопераційного призначення та собівартості кінцевої продукції;
- виробничих витрат підрозділу-постачальника та ринкової ціни.

?

До основних методів встановлення внутрішніх цін не належить:

- ціноутворення на основі ринкових цін;
- ціноутворення на основі фактичної ціни готової (кінцевої) продукції;
- ціноутворення на договірній основі;
- ціноутворення на основі витрат виробництва;
- ціноутворення на основі очікуваного економічного ефекту.

?

Основними недоліками встановлення внутрішньої ціни на основі витрат виробництва є:

- відсутність стимулів у підрозділів зменшувати ціну;
- незаінтересованість приймати ефективні управлінські рішення;
- завищення витрат підрозділу-постачальника;

?

До основних переваг методу внутрішнього ціноутворення на базі ринкових цін належать:

- можливість достовірно оцінювати ефективність діяльності підрозділів;
- стимулювання підвищення ефективності роботи підрозділів;
- сприяння зростанню продуктивності праці;
- можливість достовірно оцінювати ефективність діяльності підрозділів; стимулювання підвищення ефективності роботи підрозділів; сприяння зростанню продуктивності праці

?

Основною проблемою встановлення внутрішньої ціни на базі фактичної ціни готової (кінцевої) продукції є:

- визначення обсягу витрат виробництва продукції в'нутрішньокоопераційного призначення;
- встановлення розміру прибутку, що включається у внутрішню ціну;
- узгодження інтересів постачальників і споживачів продукції внутрішньокоопераційного призначення;
- ?

Основними розділами поточного плану внутрішньокоопераційного виробничого підрозділу, що належить до центрів витрат, є:

- виробництво продукції продуктивність праці;
- виробництво продукції та оборотні засоби;
- витрати і продуктивність праці;
- обсяг продажу продукції і прибуток;
- виробництво продукції і витрати (виробнича собівартість).
- ?

Основними розділами поточного плану підрозділу, що виготовляє і постачає продукцію на ринок, є:

- виробництво продукції і витрати (виробнича собівартість);
- виробництво продукції і прибуток;
- поставка (продаж) продукції і витрати;
- поставка (продаж) продукції і прибуток;
- виробництво продукції і її рентабельність
- ?

Принцип партисипативності (участі) у плануванні означає:

- розробку планів підрозділів центральним плановим відділом;
- участь у розробці планів усіх працівників підприємства;
- участь у розробці планів працівників, які реалізують плани;
- розробку планів керівниками підрозділів;
- розробку планів конфіденційно.
- ?

Принцип безперервності у плануванні передбачає:

- підтримку безперервної планової перспективи;
- взаємозв'язок планів різних часових горизонтів (річних, квартальних, місячних);
- своєчасну розробку і доведення планів до виконавців;
- синхронне планування всіх напрямків діяльності;
- ?

Принцип гнучкості в плануванні означає:

- можливість оперативного реагувати на не передбачені планом впливи і швидко адаптувати його до нових умов;
- розробку плану централізовано зверху-вниз;
- розробку плану на основі дослідно-статистичних норм;

- планування від досягнутого рівня;
 - визначення загальних напрямків роботи без певних обчислень.
- ?

Виробнича програма підрозділів основного виробництва — це:

- план діяльності;
- план поставки продукції;
- сукупність продукції певної номенклатури і асортименту, яка має бути виготовлена у плановому періоді в заданих обсягах;
- послідовність запуску продукції у виробництво у плановому періоді;
- план ресурсного забезпечення виробництва.

?

Для технологічно взаємопов'язаних внутрішньо коопераційних підрозділів виробнича програма розробляється:

- у порядку, зворотному технологічному процесу (від випускних до заготівельних підрозділів);
- у послідовності технологічного процесу (від заготівельних до випускних підрозділів);
- незалежно від планів виробництва інших підрозділів;
- з орієнтацією на максимальний обсяг виробництва;
- самостійно кожним підрозділом залежно від кон'юнктури ринку.

?

Оптимальною є така партія (кількість) запуску предметів обробки у виробництво, яка забезпечує:

- належну комплектність виробництва;
- мінімальні експлуатаційні витрати і втрати від відволікання коштів у незавершене виробництво;
- мінімальний виробничий цикл;
- максимальну продуктивність праці;
- максимальне завантаження устаткування.

?

За нормованої трудомісткості роботи облікова кількість робітників обчислюється:

- діленням обсягу роботи у натуральному виразі на фонд часу одного робітника;
- діленням трудомісткості роботи на продуктивність праці у натуральному виразі;
- діленням нормативної трудомісткості роботи на фонд часу одного робітника з урахуванням коефіцієнта виконання норм;
- множенням продуктивності праці на фонд часу роботи одного робітника;

- множенням продуктивності праці на трудомісткість роботи.

?

До змінних належать витрати, величина яких:

- змінюється на одиницю продукції внаслідок НТП;
- залежить від продуктивності праці;
- нестабільна у часі;
- залежить від обсягу виробництва;
- залежить від номенклатури продукції, що виготовляється,

?

До постійних належать витрати, величина яких:

- однакова для різних видів продукції;
- не залежить від обсягу продукції в межах даної виробничої потужності;
- постійна на одиницю продукції;
- має незмінні норми на тривалий час;
- постійно зростає.

?

Загальновиробничі витрати — це витрати на:

- основні матеріали;
- основні матеріали і оплату праці виробничих робітників;
- утримання, експлуатацію устаткування, організацію й управління виробництвом;
- виробництво і збут продукції;
- утримання адміністрації підприємства.

?

В однопродуктовому виробництві загальновиробничі витрати розподіляються між виробами при калькулюванні:

- пропорційно до основної зарплати виробничих робітників;
- пропорційно до часу обробки виробів у машино-годинах;
- пропорційно до прямих витрат на матеріали і зарплату;
- діленням загальновиробничих витрат на кількість виробів у натуральному виразі;
- пропорційно до основної зарплати виробничих робітників;
- пропорційно до часу обробки виробів у машино-годинах

?

Собівартість кінцевої продукції підрозділу підприємства з тривалим виробничим циклом за певний період:

- завжди дорівнює кошторису його діяльності;
- завжди менша за кошторис діяльності;
- завжди більша за кошторис діяльності;
- не має зв'язку з кошторисом діяльності;

- менша, більша за кошторис діяльності або дорівнює йому залежно від динаміки незавершеного виробництва.

?

У сукупному (комплексному) виробництві в результаті одного технологічного процесу одержують два кінцеві продукти: один — рідина, другий — газ. Спільні витрати на виготовлення цих продуктів можна розподілити між ними пропорційно:

- до обсягу продукції у натуральному вимірі;
- обсягу продукції у цінах продажу;
- обсягу продукції у норма-годинах;
- зарплати виробничих робітників;
- прямих матеріальних витрат.

?

Основними оцінними показниками діяльності підрозділів – центрів витрат є:

- прибуток;
- обсяг виробництва і прибуток;
- виконання зобов'язань з виготовлення продукції в натуральному виразі (надання послуг) та витрати;
- приріст обсягу виробництва і витрати;
- продуктивність праці та витрати.

?

Основними оцінними показниками діяльності підрозділів – центрів прибутку є:

- обсяг виробництва і продуктивність праці;
- прибуток;
- собівартість продукції і прибуток;
- виконання зобов'язань з виготовлення продукції у натуральному вимірі та витрати;
- прибуток і продуктивність праці.

?

Виконання плану виробництва з номенклатури продукції обчислюється діленням на плановий обсяг продукції:

- фактичного обсягу продукції;
- фактичного обсягу продукції, але без урахування перевиконання плану за окремими номенклатурними позиціями;
- планового обсягу продукції, збільшеного на перевиконання плану з дефіцитних виробів;
- планового обсягу продукції, зменшеного на суму невиконання плану з дефіцитних виробів;
- планового обсягу продукції.

?

Економічний механізм - це:

- спосіб взаємодії господарських явищ;
- зв'язок між виробництвом і споживанням;
- господарська рівновага.

?

Предметом внутрішнього економічного механізму є :

- горизонтальні економічні відносини всередині підприємства;
- вертикальні та горизонтальні відносини всередині підприємства;
- горизонтальні та вертикальні економічні відносини як всередині підприємства, так і за його межами.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. А.Ф. Аксененко, В.В.Новиков, С.И.Полякова «Внутрипроизводственный хозрасчет: ответственность и оценка результатов».- М.: Экономика, 1988 – 239 с.
2. Бобров В.Я. Основы рыночной экономики і підприємництва: підручник. – К.: Вища школа, 2003. – 719с.
3. Внутрішній економічний механізм підприємства: Навч. посібник / М.Г. Грещак, О.М. Гребешкова, О.С. Коцюрба; за заг. ред. М.Г. Грещака. – К.: КНЕУ, 2001. – 228 с.
4. Гордійчук А.С., Стахів О.А. Економіка підприємства: підручник. – Рівне – 2000.
5. Грещак М.Г., Добровський В.Н., Єврокімова Н.Н., Жуков В.Е. Организация внутрипроизводственного хозрасчета на машиностроительном предприятии. - К.: Техника, 1990 – 158 с.
6. Економіка виробничого підприємництва: Навчальний посібник. /Й.М. Петрович, І.О. Будіщева, І.Г. Устінова та ін.; За ред. Й.М. Петровича. – 3-тє вид. – К.: Товариство „Знання”, КОО, 2002. – 405с.
7. Економіка підприємства: Підручник /За заг. ред. д-ра екон. наук, проф. С.Ф. Покропивного. – К.: КНЕУ, 2003. – 608с.
8. Національні стандарти (положення) бухгалтерського обліку.
9. Петрович Й.М., Будіщева І.О. та ін. “Економіка виробничого підприємництва”. Навчальний посібник. Львів, 1996.
10. Хозяйственный механизм предприятия: концепция, методы, практика.- М.: Изд-во МАН, 1991.